

**ΚΕΝΤΡΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ

ΑΝΑΤΙΝΙ

ΒΑΦΟΠΟΥΛΕΙΟ

Δημιουργώ ένα αστικό περιβαλλοντικό μονοπάτι

Εισηγητές /συντονιστές εργαστηρίων:

Χρυσούλα Αθανασίου, Γιώργος Σλαυκίδης, Γιώργος
Υφαντής, Κώστας Στυλιάδης, Νικολέτα Ριφάκη

Επιμορφωτικό σεμινάριο: 22/10/2016

Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο

Ας μιλήσουμε για την σημερινή μας εμπειρία...

Πώς βιώσατε εσείς σήμερα σαν «πρόσωπα» την
εξόρμηση μας;

Τι πιστεύετε ότι «υπάρχει πίσω» από αυτή την
εμπειρία;

Γεννήθηκαν ιδέες;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

	Κλίμα αυτονομί- σας	Παίξι	Παραγωγικές Αυτοεπίτη	Προβλεπ	Αναδοχ
Γ. Παναγιώτου					
Σαββίδη					
Σακ, Τζαβίς					
Γ. Βασιλειάδης					

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

Σημειώστε στον χάρτη τους ελεύθερους χώρους που συναντήσατε.

Είστε υπεύθυνοι με την κατάσταση τους. Θεωρείτε ότι είναι κακώς για τους κατοίκους της περιοχής; Γιατί όχι ή γιατί να δικαιολογήσετε την απάντησή σας;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2
ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

Αρχιτεκτονική

ΑΝΤΙΚΛΙΝΗ

ΒΙΟΤΟΠΟΣ

ΜΕΤΕΠΕΛΕΓΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Στη διάρκεια της διαδρομής σημειώστε το βόρεια και το νότια και παρατηρήστε τα κτίρια που συναντάτε. Σημειώστε στον χώρο τις ενδιαφέροντα κτίρια (αναγράφει και παλιό κτίριο και ποια στοιχεία τους σας κάνουν εντυπωσιακό, ξεχωριστό, μοναδικό, κλπ κλπ, ρυθμός, προσανατολισμός ή ότι άλλο παρατηρήσετε)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

Καταγράφετε στο χώρο της οικονομικής δραστηριότητας που αναφέρεται στη διαδρομή. Σημειώστε αν συναντήσατε αγοράς ή υπαγωγές που διατηρούνται από παλιά και πείτε. Πόσα είναι η σημασία της αγοράς για την περιοχή:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6
Δημόσιοι Φορείς

Εντοπίστε και σημειώστε στο χάρτη Φορείς του Δημοσίου, του Δήμου ή άλλους. Σημειώστε την επωνυμία τους και το πεδίο δραστηριοτήτων τους.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7

Θεσσαλονίκη

Παρατηρείται η φάση της διάδοσης της διαδρομής. Σηματοδοτείται με κόκκινα σημεία που συναντάμε:

Παρατηρούμε δύο στη παρεμπόδιση:

Υπάρχουν αλλαγές: Πάνω είναι η κατάσταση τους:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7

Παρατηρείται τη βλάβη στα διάφορα σημεία της διαδρομής. Επισημαίνει μερικά μόνον φαινόμενα συναντήματα.
Παρατηρείται ένα στη περιοχή Πύλου.
Υπάρχουν αβέβαια: Ποια είναι η κατάσταση τους;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 8

Τα μέρη της Σοφούλας

Παρατηρήστε το μέγεθος από πού τυπώνετε ότι διαχέται και ποια καταλήγει είναι: καθαρά Ήπειρος, νερό. Σημειώστε μερικά άλλα φυτόν και ταύριον που παρατηρή-
αται:

φύλλα εργασίας

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 8
Το θέμα της Ιεφούδα

Παρατηρήστε το ρέμα. Από πού πιστεύετε ότι έρχεται και που καταλήγει. Είναι καθαρό; Υπάρχει νερό. Σημειώστε μερικά είδη φυτών και πουλιών που παρατηρήσατε;

φύλλα
εργασίας

Ελεύθεροι Χώροι

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2
ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

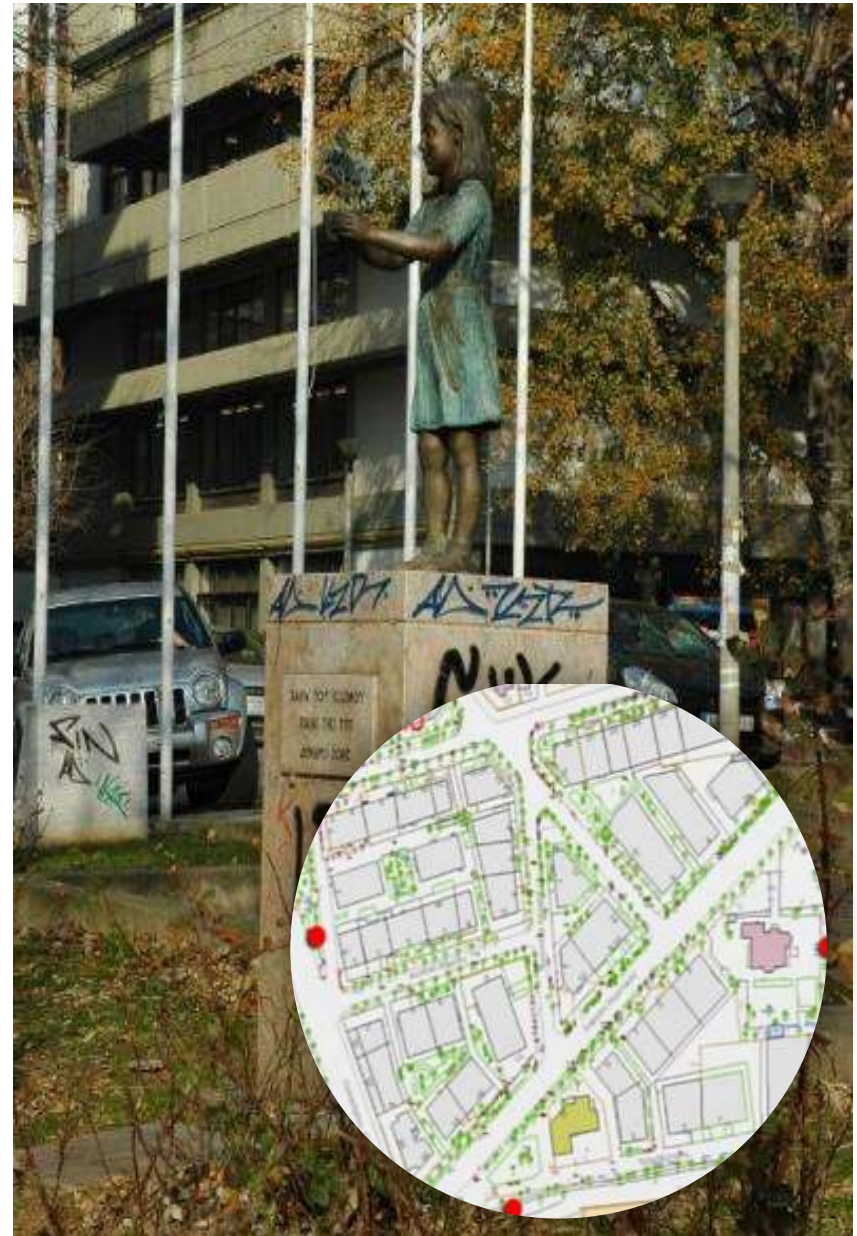
Θεματική έρευνα στον χώρο της γειτονιάς

Σημειώστε στον χάρτη τους ελευθέρους

Είστε
τους; Θ
κατοίκ
για ν

Σημειώστε στον χάρτη τους ελευθέρους
χώρους που συναντήσατε.

Είστε ικανοποιημένοι με την κατάσταση
τους; Θεωρείτε ότι είναι αρκετοί για τους
κατοίκους της περιοχής; Γράψτε λίγα λό-
για να δικαιολογήσετε την απάντηση
σας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6

Δημόσιοι Φορείς

Θεματική έρευνα στον χώρο της γειτονιάς

ΒΑΦΟΠΟΥΛΕΙΟ

ΑΛΛΑΤΙΝΙ

Εντοπίστε και σημειώστε στο χάρτη Φορείς του δημοσίου, του Δήμου ή άλλους.

Ση

Εντοπίστε και σημειώστε στο χάρτη Φορείς του δημοσίου, του Δήμου ή άλλους. Σημειώστε την επωνυμία τους και το πεδίο δραστηριοτήτων τους.

140 GYMNASIO - ΛΥΚΕΙΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
(ΒΙΛΑ ΑΛΑΤΙΝΙ)

Δημόσιοι Φορείς

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Ίχνη του παρελθόντος

Ίχνη του παρελθόντος

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Παρατηρήστε τη κίνηση σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής και συμπληρώστε τον πίνακα που σας έχει δοθεί.

Κρατήστε σημειώσεις πάνω στον χάρτη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Παρατηρήστε τη κίνηση σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής και συμπληρώστε τον πίνακα που σας έχει δοθεί. Χρησιμοποιείστε τις λέξεις

ΚΑΘΟΛΟΥ—ΛΙΓΟ—ΠΟΛΥ—ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

για να περιγράψετε τη μετακίνηση

Κρατήστε σημειώσεις πάνω στον χάρτη.

	Κίνηση αυτοκινήτων	Πεζοί	Παρκαρισμένα Αυτοκίνητα	Ποδήλατα	Λεωφορεία
Γ. Παπανδρέου					
Σοφούλη					
Βασ. Ολγας					
Γ. Βαφοπούλου					

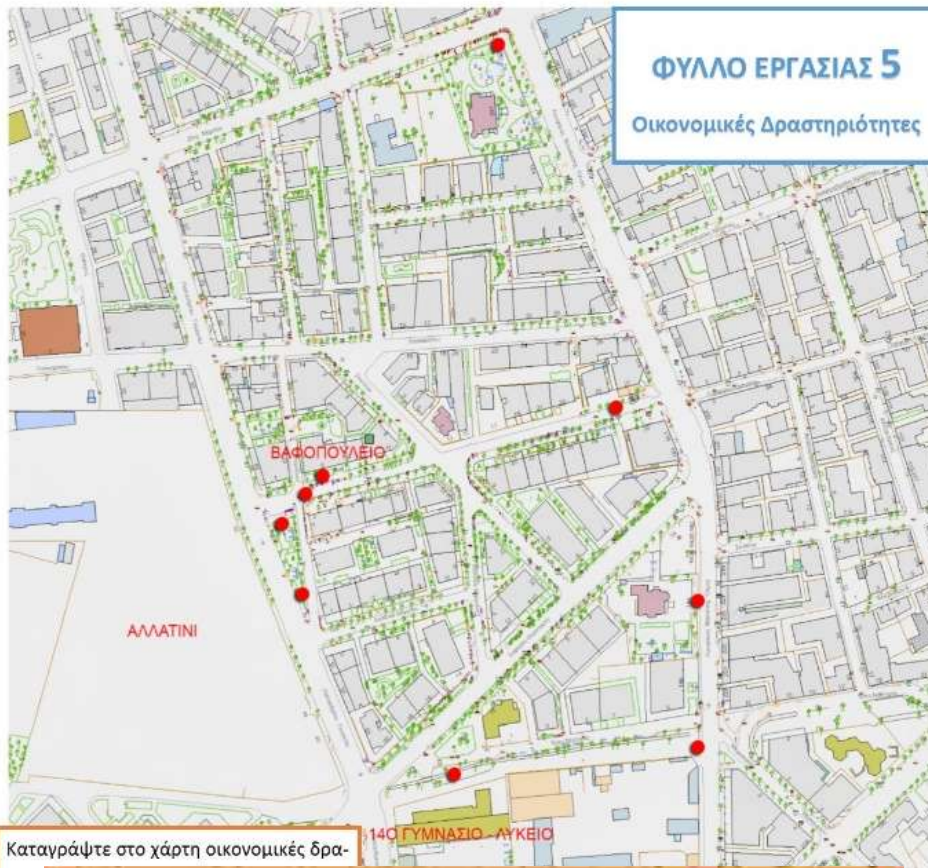
Εντοπίζετε προβλήματα στις μετακινήσεις; Καταγράψτε τα παρακάτω

Κίνηση αυτοκινήτων	
Πεζοί	
Παρκαρισμένα Αυτοκίνητα	
Ποδήλατα	
Λεωφορεία	
Άτομα με ειδικές ανάγκες	

Οικονομικές Δραστηριότητες

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

Οικονομικές Δραστηριότητες

Καταγράψτε στο χάρτη οικονομικές δραστηριότητες που εντοπίσατε στη διαδρομή. Σημειώστε αν συναντήσατε αγορές ή επαγγέλματα που διατηρούνται από παλιά και ποιες. Ποια είναι η σημασία της αγοράς για την περιοχή;

Καταγράψτε στο χάρτη οικονομικές δραστηριότητες που εντοπίσατε στη διαδρομή. Σημειώστε αν συναντήσατε αγορές ή επαγγέλματα που διατηρούνται από παλιά και ποιες. Ποια είναι η σημασία της αγοράς για την περιοχή;

Ερωτήματα ...

η γνώμη σας
για τα φύλλα
εργασίας

- Συμπληρώνονται εύκολα από τους μαθητές;
- Εκπληρώνουν τους σκοπούς για τους οποίους δημιουργήθηκαν;
- Ποιες αλλαγές προτείνετε;
(Βελτιώσεις/Αφαιρέσεις)

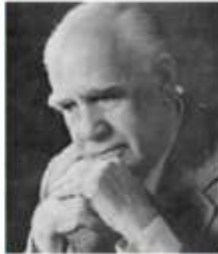
τα
φύλλα
στάσεων

ερωτήματα

- Τι είναι το κτήριο που βλέπουμε;
- Ποια είναι η λειτουργία του;
- Τι σημαίνει ευεργέτης;
- Ποιος φορέας έχει την ευθύνη λειτουργίας του;

[Γνωρίζετε ότι;]

Ο ποιητής
Γεώργιος
Βαφόπουλος
υπήρξε ένας
σημαντικός
ευεργέτης

Γ. Θ. Βαφόπουλος, Δύση στο Θερμαϊκό

Τον ήλιο δεξ, Λυδία, πώς γέρνει ανάμεσα
στον καταρτιών το δάσος, που αργοτρέμοντας,
τις άπειρες κορφές σαλεύει μ' έκσταση
στο θαύμα μπρος, που φλέγεται, της δύσης.

Α, πόσο είναι μεθυστικό το λίκνισμα
των καραβιών που απλώνουνε στη θάλασσα
το ρίγος των μακρών σκαίων, που πάλλονται
σαν κόμη εξάισια, οι αύρες που ανεμίζουν.

Τον κύκλο δεξ, Λυδία, που αστράφτει πύρινος,
στον καταρτιών μπλεγμένος το κυμάτισμα,
σαν πορφύρη καρδιά πελάγιου γίγαντος,
που ένας μεγάλος πόθος τη φλογίζει.

Από τη συλλογή *Τα ρόδα της Μυρτάλης* (1931)

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου

Γεννήθηκε στη Γευγελή και έζησε το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής του στη Θεσσαλονίκη. Υπηρέτησε τη λογοτεχνία και τα γράμματα από θέση δημιουργού, διευθυντή περιοδικών, ιδρυτή και διευθυντή Δημοτικής Βιβλιοθήκης, μέλος Ακαδημίας Αθηνών κ.α.

Το συγγραφικό και ποιητικό έργο του Γιώργου Βαφόπουλου είναι πλουσιότατο. Μέσα σε αυτό, απεικονίζεται η ζωή της πόλης επί Τουρκοκρατίας και ως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Σημαντικότερα έργα του οι ποιητικές συλλογές: Τα ρόδα της Μυρτάλης, Η Μεγάλη Νύχτα και το Παράθυρο, Επιθανάτια και Σάπρες, Τα Επιγενόμενα κ.ά.

Το 1983 με δωρεά του ποιητή και της συζύγου του Αναστασίας ιδρύθηκε το Βαφοπούλειο Πολιτιστικό Κέντρο Θεσσαλονίκης, στην οδό Βαφοπούλου 3. Η νέα Δημοτική βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης υπήρξε όραμα του Γιώργου Βαφόπουλου.

ερωτήματα

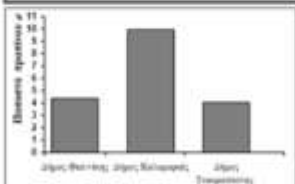
- Τι εξυπηρετεί;
- Ποιος το δημιουργήσε;
- Σε τι κατάσταση βρίσκεται;
- Ποιος έχει την ευθύνη του;

[Γνωρίζετε ότι;]

Η Θεσσαλονίκη είναι μια πόλη με ελάχιστους ελεύθερους χώρους και πράσινο;

Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα μια πόλη θα πρέπει να έχει τουλάχιστον 8-10 τ.μ. ανοιχτών χώρων/πρασίνου ανά κάτοικο. Στη Θεσσαλονίκη οι περισσότεροι χώροι πρασίνου είναι δημιουργημένοι από τον άνθρωπο και ελάχιστοι είναι οι χώροι με φυσική βλάστηση. Πράσινο και ρύπανση της ατμόσφαιρας είναι αντιστρόφως ανάλογα μεγέθη και οι βεβαρυμμένες δυτικές συνοικίες και το κέντρο υστερούν σε αστικό πράσινο σε σχέση με την ανατολική Θεσσαλονίκη (αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο 7,28 τ.μ. για το Δήμο Καλαμαριάς, 3,10 τ.μ για το Δήμο Σταυρούπολης και μόλις 2,19 τ.μ. για το Δήμο Θεσσαλονίκης).

Μια μορφή ελεύθερου χώρου είναι η πλατεία. Η πλατεία αποτελεί τον κοινόχρηστο χώρο που χαρακτηρίζει τις ελληνικές πόλεις και τους ελληνικούς οικισμούς.

Το Σωματείο Φίλοι του Πρασίνου Θεσσαλονίκης αναζητά ελεύθερους χώρους για τη δημιουργία χώρων πρασίνου;

Το σωματείο "Φίλοι του Πρασίνου Θεσσαλονίκης" ιδρύθηκε το 2005 από γεωπόνους, δασολόγους και πολλούς ενεργούς πολίτες, δραστηριοποιείται έντονα στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης. Σκοπός του Σωματείου είναι πρωτίστως η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση των πολιτών σε θέματα αστικού πρασίνου και περιβάλλοντος γενικότερα. Στόχος του είναι η βελτίωση της αισθητικής εμφάνισης και της λειτουργικότητας των ανοικτών χώρων της πόλης με την συμβολή του στη χάραξη μιας καλύτερης πολιτικής πρασίνου σε συνεργασία με τους Ο.Τ.Α. και κάθε αρμόδιο φορέα. Προτεραιότητα του σωματείου είναι η αναζήτηση ελεύθερων χώρων για τη δημιουργία πρασίνου. Το Σωματείο ανέλαβε την διαμόρφωση μικρού πάρκου το οποίο έχει υιοθετήσει και συντηρεί στην περιοχή του Βαφοπούλειου Ιδρύματος.

ερωτήματα

- Ποια λειτουργία της πόλης εξυπηρετούσε το Ντεπώ;
- Πώς εξυπηρετείται σήμερα η λειτουργία αυτή;
- Γιατί θέλουμε ως κοινωνία να διατηρήσουμε αυτά τα κτήρια;
- Σε τι κατάσταση βρίσκεται σήμερα αυτό το «Ιστορικό Διατηρητέο Μνημείο»;
- Πώς το φαντάζεστε στο μέλλον;

[Γνωρίζετε ότι;]

Η περιοχή Ντεπώ (Αποθήκη) πήρε το όνομά της από την αποθήκη των τραμ;

Το 1889 ανέλαβε η Βελγική «Εταιρεία Τροχιοδρόμου και Ηλεκτροφωτισμού» την κατασκευή και εκμετάλλευση του τροχιοδρόμου της Θεσσαλονίκης. Τα εγκαίνια του Ιππήλατου τραμ (κινούμενου σε σιδηροτροχιά) έγιναν το 1893. Το 1895, οπότε και κατασκευάστηκε γέφυρα στο ρέμα κοντά στη σημερινή στάση Γεωργίου, η γραμμή επεκτάθηκε έως το τέλος της λεωφόρου των Εξοχών.

Η αποθήκη των βαγονιών, οι στάβλοι και τα γραφεία, έργα του αρχιτέκτονα Pietro Arrigoni εγκαταστάθηκαν στο χώρο που από τότε ονομάστηκε Ντεπώ (Depot=αποθήκη), ονομασία που διατηρείται έως σήμερα. Το ιππήλατο τραμ αντικαταστάθηκε από ηλεκτροκίνητο τραμ όταν το 1907 κατασκευάστηκε και το 1908 λειτουργήσε το πρώτο εργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής στο διπλανό οικοπέδο. Εκτός από τα γραφεία στον ίδιο χώρο υπήρχαν εργαστήρια συντήρησης των τραμ και ένα μεγάλο υπόστεγο. Οι βασικές

γραμμές του Τραμ ήταν: Ντεπώ – Πλατεία Ελευθερίας και Ντεπώ – Βαρδάρη.

Τα τραμ λειτούργησαν στη Θεσσαλονίκη μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1950, οπότε και καταργήθηκε το δίκτυο και οι εγκαταστάσεις τους, καθώς προκρίθηκε η λύση των λεωφορείων ως μέσου μαζικής μεταφοράς για τη Θεσσαλονίκη. Από τη δεκαετία του 1960 εκεί που ήταν το εργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής κατασκευάστηκε σχολικό συγκρότημα (14ο και 21ο Γυμνάσιο και Λύκειο). Την ίδια εποχή στον υπόλοιπο χώρο εγκαταστάθηκε η Υποδιεύθυνση Τεχνικών Εφαρμογών Β. Ελλάδος της ΕΛΑΣ.

Η παραλαβή του χώρου στις 17-10-2013 από το Δήμο Θεσσαλονίκης ανοίγει μια νέα περίοδο για το χώρο αυτό που είναι χαρακτηρισμένος από το 1985 ως σχολικό συγκρότημα. Τα κτίρια του συγκροτήματος της πρώην «Εταιρείας Τροχιοδρόμων & Ηλεκτροφωτισμού» προστατεύονται από το 1994 ως Ιστορικά Διατηρητέα Μνημεία.

ερωτήματα

- Τι χρήση είχε όταν κτίστηκε;
- Τι χρήση έχει σήμερα;
- Σε τι διαφέρουν οι δύο διαφορετικές χρήσεις;
- Τι σημαίνει ο χαρακτηρισμός τους ως «έργο τέχνης»;
- Βοήθησε ο χαρακτηρισμός του ως «έργο τέχνης» την διατήρησή του;
- Βοήθησε η αλλαγή χρήσης του στην διατήρησή του;

[Γνωρίζετε ότι;]

**Στη Βίλα Μπιάνκα ή
(Casa Bianca)
στεγάζεται η Δημοτική
Πινακοθήκη;**

Το οικόπεδο όπου κτίστηκε το υπέροχο αυτό κτίσμα της Ανατολικής περιοχής των Εξοχών αγοράστηκε το 1911 από τον πλούσιο επιχειρηματία Dino Fernandez – Diaz, ιταλό υπήκοο και μέλος της εβραϊκής κοινότητας της πόλης.

Σ' αυτό το οικόπεδο κτίστηκε το 1912 η γνωστή εξοχική έπαυλη σε σχέδια του αρχιτέκτονα Piero Arrigoni στην οποία ο ιδιοκτήτης έδωσε το όνομα της αγαπημένης του συζύγου Bianca Meyer (καθολική ελβετίδα) και την οποία –όπως λέγεται– της προσέφερε ως γαμήλιο δώρο.

Το κτίριο είναι χαρακτηριστικό δείγμα του αρχιτεκτονικού ρεύματος, του εκλεκτικισμού, που κυριάρχησε στη Θεσσαλονίκη στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου.

Με την Bianca ο Dino απέκτησε τρία παιδιά την Aline, τη Nina και τον Pierre και φαίνεται πως έζησαν πολύ όμορφες εποχές στο αρχοντικό. Διοργάνωναν λαμπρές εκδηλώσεις με καλεσμένους διακεκριμένους Θεσσαλονικείς μεταξύ των οποίων και ο τότε πρω-

θυπουργός της Ελλάδας Ελευθέριος Βενιζέλος αλλά και ο βασιλιάς Γεωργίος Α'.

Κατά τη δεκαετία του '60, στον όροφο της έπαυλης λειτούργησε νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο.

Το 1965 η έπαυλη αγοράστηκε από τους Ν. και Γ. Τριάρχου και τους Σουζάνα και Σολομών Μαλλάχ.

Η Βίλα Μπιάνκα, αποκαταστάθηκε το 1997 στο πλαίσιο των έργων της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Αποτελεί ιδιοκτησία του Δήμου Θεσσαλονίκης και χρησιμοποιείται ως χώρος πολιτισμού φιλοξενώντας εκθέσεις. Προστατεύεται από το Υπουργείο Πολιτισμού ως έργο τέχνης με διαδοχικά διατάγματα από το 1976 – 1983 ενώ η προστασία επεκτάθηκε και στον περιβάλλοντα χώρο του κτίσματος το 1985.

ερωτήματα

- Σας αρέσουν οι κατοικίες αυτές;
- Σε τι διαφέρει το συγκρότημα κατοικιών Ουζιέλ από τις σημερινές κατοικίες που φαίνονται στο βάθος;
- Ποιος είναι ο αρχιτέκτονας της δικής μας πολυκατοικίας;
- Τι σημαίνει ο χαρακτηρισμός του συγκροτήματος ως «έργου τέχνης»;
- Βοήθησε στη διατήρησή του;

[Γνωρίζετε ότι;]

Ένα συγκρότημα μονοκατοικιών που φέρνουν στο μυαλό εικόνες από αρχοντόσπιτα της παλιάς όμορφης Θεσσαλονίκης ή της επαρχίας μιας παλιότερης εποχής.

Ο οικισμός Ουζιέλ, αποτελεί ένα σπάνιο δείγμα διατηρητέου οργανωμένου οικισμού του μεσοπολέμου και διατηρεί την ποιότητα ζωής μίας «όασης» στην απέραντη τσιμεντούπολη, ενώ βρίσκεται μόλις λίγα χιλιόμετρα από το κέντρο της Θεσσαλονίκης.

Είναι ένα συγκρότημα 28 μικρών μονοκατοικιών οργανωμένων σε 8 οικιστικές μονάδες, οι οποίες κατασκευάστηκαν το 1927 από τον Δαβίδ Ουζιέλ, έναν από τους κύριους μετόχους της Εταιρείας Τροχιοδρόμων (τραμ) της Θεσσαλονίκης, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Ζακ Μοσέ, πιθανόν για να στεγαστούν υπάλληλοι της εταιρείας.

Ο οικισμός έχει χαρακτηριστεί ως έργο τέχνης από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1985.

Το συγκρότημα Ουζιέλ είναι έργο του αρχιτέκτονα Ζακ Μοσέ;

ερωτήματα

- Τι έχει συμβεί στα ρέματα της Θεσσαλονίκης;
- Το ρέμα στη Σοφούλη, προστατεύεται από κάποιου είδους καθεστώς προστασίας;
- Τι έχει συμβεί στο ρέμα αυτό μέχρι σήμερα;
- Τι νομίζετε πως πρόκειται να συμβεί στο ρέμα στο μέλλον;

[Γνωρίζετε ότι;]

Ελάχιστα τοπία νερού σώζονται σήμερα, σε μικρές κρυφές γωνιές στην πόλη, τόσο πιεσμένα και εύθραυστα.

Τα μεγάλα ρέματα της ανατολικής Θεσσαλονίκης ήταν το ρέμα των Σαράντα Εκκλησιών, του Πεδίου Άρεως, της Τούμπας, του παλιού Κυβερνείου και του Ντεπώ. Σχεδόν όλα στο μεγαλύτερο τμήμα τους έχουν μπαζωθεί και δεν φαίνονται.

Ο τελευταίος προς τα ανατολικά ιστορικός χείμαρρος της πόλης, αυτός του Ντεπώ, ξεκινά από το κερμοποιείο Αλλατίνη, διέρχεται από τις οδούς Μ. Ψελλού, Μερκουρίου, Ν. Τύπα και καταλήγει στη θάλασσα από τη νότια πλευρά του μύλου Αλλατίνη στην περιοχή του Ποσειδωνίου.

Το μόνο ανοιχτό τμήμα του, μια μικρή όαση με πλούσια βλάστηση, βρίσκεται δυτικά της αποθήκης των τραμ (Β. Όλγας) μέχρι τη διασταύρωση της Σοφούλης με τη Γ. Παπανδρέου όπου στη συνέχεια ξαναγίνεται υπόγειο μέχρι τη θάλασσα.

Η Θεσσαλονίκη διασχίζεται από μεγάλα ρέματα;

Ποια είναι η γνώμη σας για τα φύλλα στάσεων;

- Είναι κατανοητά από τους μαθητές;
- Περιέχουν πολλές πληροφορίες;
- Αξιοποιούνται εύκολα κατά τη διάρκεια της περιήγησης στο μονοπάτι;
- Υπάρχουν ελλείψεις;
- Τι θα προσθέτατε ή θα αφαιρούσατε;

Ποια είναι η γνώμη σας για το υλικό;

- Πως σας φάνηκε το μονοπάτι που παρακολουθήσατε ως εκπαιδευτική δραστηριότητα;
- Αν έχετε στη διάθεση σας όλο το υλικό (Φύλλα εργασίας και Φύλλα στάσεων) μπορείτε να τα υλοποιήσετε με τους μαθητές σας;

ΚΕΝΤΡΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ

Η δημιουργία ενός αστικού περιβαλλοντικού μονοπατιού

Εστιάζουμε στο αστικό περιβάλλον

Γιατί;

Οι
περισσότεροι
άνθρωποι ζουν
στις πόλεις

Η δομή και οι
λειτουργίες
της πόλης
συνδέονται με

- την ποιότητα ζωής στην πόλη
- προβλήματα τόσο στο αστικό όσο και στο ευρύτερο περιβάλλον

Ένα περιβαλλοντικό
μονοπάτι στη πόλη δίνει τη
δυνατότητα να αναδειχθούν
και συζητηθούν πολύπλευρα
τα ζητήματα της εκπαίδευσης
για την αειφορία

**Οι ιδέες πίσω από τη
δημιουργία του
μονοπατιού**

Για ποιο περιβάλλον μιλάμε;

Το μονοπάτι μας καλό είναι να περιέχει όσο
περισσότερα στοιχεία γίνεται του συνολικού
περιβάλλοντος

Το Περιβάλλον ως σύστημα

http://www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_a/popups/mod04t01s01.html

Οι αρχές της βιωσιμότητας

http://www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_a/popups/mod04t01s03.html

πώς φτιάχνουμε
ένα περιβαλλοντικό
μονοπάτι

στη γειτονιά του σχολείου μας **Είναι προτιμότερο**

Όπου:

- υπάρχει άμεση εμπειρία του χώρου από τα παιδιά
- είναι εύκολη η παρατήρηση και οι εργασίες πεδίου
- είναι ευκολότερη η παρέμβαση και οι προτάσεις

στη γειτονιά του σχολείου μας

Είναι προτιμότερο

Όπου:

- εμπλέκονται άτομα που γνωρίζουν τα παιδιά (γονείς – φορείς τη γειτονιάς – σχολείο)
- τα παιδιά μπορούν να παρατηρήσουν τις αλλαγές στο χρόνο και μετά την αποφοίτηση
- ...και αντιλαμβάνονται ότι το θέμα τα αφορά άμεσα...

αφορμές για αρχή...

- Εμπειρίες από τη γειτονιά μου
- Μια καθημερινή ιστορία με τους φίλους/ες μου
- Προσκεκλημένοι γείτονες
- Χάρτες γειτονιάς (διαδίκτυο, χάρτες εμπειριών...)
- Παλιές φωτογραφίες από τη γειτονιά

αφορμές για αρχή...

- Κείμενα για τη γειτονιά
(λογοτεχνία, δημοσιογραφία..)
- Διαδρομές σπίτι - σχολείο
- 10 λέξεις για την γειτονιά -
συννεφόλεξο
- Παρουσίαση μιας διαδρομής από
τον εκπαιδευτικό
- Μια πρώτη ανιχνευτική βόλτα έξω
(με φωτογραφίες και χάρτη)

Συνοψίζοντας...

- Τα βιώματα, σημεία του μονοπατιού
- Οι δικές μας ερωτήσεις σε μια πρώτη ανιχνευτική βόλτα
- Συζήτηση στην τάξη, εμπλουτισμός των σημείων στάσεων

...στο μονοπάτι

Συνοψίζοντας...

- Οργανωμένη έξοδος για τον καθορισμό του μονοπατιού
- Έρευνα για αυτά που παρατηρούμε
- (Ετοιμασία της πρώτης παρουσίασης «ξεναγοί της γειτονιάς!»)

...στο μονοπάτι

Για αυτά που δεν φαίνονται...

- Ομαδοποίηση των παρατηρήσεων σε θεματικές περιοχές
- Θεματική εμβάθυνση και συστημική οπτική
- Καθορισμός ομάδων έρευνας σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα τους

Για αυτά που δεν φαίνονται...

- Συλλογή και επεξεργασία σχετικών στοιχείων (πληροφορίες, ερωτηματολόγια, εικόνες, φωτογραφίες, βίντεο..)
- Διαμόρφωση των ερωτημάτων για τα ζητήματα της πόλης που μπορούν να απαντηθούν

Αξιοποίηση χαρτών

Ο χάρτης

- Συνδέει τις παρατηρήσεις με τον τόπο
- Δίνει μια συνολική εποπτεία του χώρου
- Μπορεί να αναδείξει σχέσεις μεταξύ σημείων παρατήρησης

Οι χάρτες να λαμβάνουν υπόψη την ηλικία των παιδιών

Για το δήμο Θεσσαλονίκης
χάρτες στο
χαρτογραφικό
πόρταλ
http://gis.thessaloniki.gr/CityGuideThes/gis2014/index_el.html

Τα φύλλα εργασίας ...

- Ωθούν τους μαθητές στη παρατήρηση
- Μπορούν να οργανώσουν την παρατήρηση σε θεματικά πεδία
- Συμπληρώνονται σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής

Τα φύλλα στάσεων ...

- Δημιουργούνται σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών και της γειτονιάς
- Δημιουργούνται μετά από έρευνα που κάνουν οι μαθητές
- Αποτυπώνουν την μελέτη που έχει γίνει
- Περιλαμβάνουν ιστορίες ανθρώπων

Φύλλα στάσεων

- Οργανώνουν τη διαδρομή
- Δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν τα παιδιά «ξεναγοί»
- Χρησιμοποιούνται παλιές φωτογραφίες για τη σύνδεση του σήμερα με το παρελθόν
- Υπάρχει σύνδεση με τη λογοτεχνία με ανάλογα κείμενα

Η συμβολή της/του εκπαιδευτικού

1. Επίπεδο

Τι ήταν, τι είναι (πληροφορίες)

Γνωρίζετε ότι;

Οι μύλοι Αλλατίνη λειτουργούσαν
για πάνω από 100 χρόνια;

Το συγκρότημα Ουζιέλ είναι έργο
του αρχιτέκτονα Ζακ Μοσέ;

Η Βίλα Αλλατίνη υπήρξε φυλακή
ενός σουλτάνου;

Η Θεσσαλονίκη διασχίζεται από
μεγάλα ρέματα;

Η περιοχή Ντεπώ
(Αποθήκη) πήρε το
όνομά της από την
αποθήκη των τραμ;

Στη Βίλα Μπιάνκα ή
(Casa Bianca)
στεγάζεται η Δημοτική
Πινακοθήκη;

Η Θεσσαλονίκη είναι
μία πόλη με ελάχιστους
ελεύθερους χώρους και
πράσινο;

Ποια λειτουργία της πόλης
εξυπηρετούσε - εξυπηρετεί;

ΚΑΙ ...

Η συμβολή της/του εκπαιδευτικού

2^ο Επίπεδο: Ευκαιρία για κριτικά ερωτήματα, συστημική σκέψη και αξίες

Γιατί υπάρχει αυτή η κατάσταση;

Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις;

Ποιος ευθύνεται;

Ποιος ωφελείται από αυτή την κατάσταση;

Ποιες είναι οι εναλλακτικές λύσεις;

Πίσω από κάθε σημείο ...

- Οι λειτουργίες της πόλης
- Η πόλη σαν σύστημα
- Η λειτουργία των θεσμών
- Η προσωπική μας ευθύνη
- Τα κριτικά ερωτήματα
- Οι ανάγκες και οι αξίες μας
- Η συνεργασία και η δημοκρατία
- Η ικανότητα δράσης για την αλλαγή...

11^ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης

Παιδική χαρά , η λίμνη , το κάστρο μας , κολυμβητήριο , π...

«Η ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ»

Δημαρχείο

TOUCH

SHARE

CREATE

REMIX

9^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΑΠΟΛΗΣ

ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ ΜΑΣ ΣΤΗΝ
ΞΗΡΟΚΡΗΝΗ

✓ Επίπεδο χωρίς τίτλο

- ΠΑΡΚΟ ΜΕ ΡΟΔΕΣ
- ΔΩΔΕΚΑΔΡΟΦΕΣ
- ΣΥΝΤΡΙΒΑΝΙ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΓΑΛΟΠΟΥ...
- ΤΙΜΗ ΣΤΟΝ ΉΡΩΑ ΙΒΑΝΩΦ
- GRAFFITI
- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ
- ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΞΗΡΟΚΡΗΝ...
- ΠΑΡΚΟ ΞΗΡΟΚΡΗΝΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ...
- ΓΗΠΕΔΟ ΜΠΑΣΚΕΤ
- ΓΕΝΙΚΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ...
- ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
- Η 3η ΔΩΔΕΚΑΔΡΟΦΗ

✓ Οδηγίες από Νικολάου Καπάτου ...

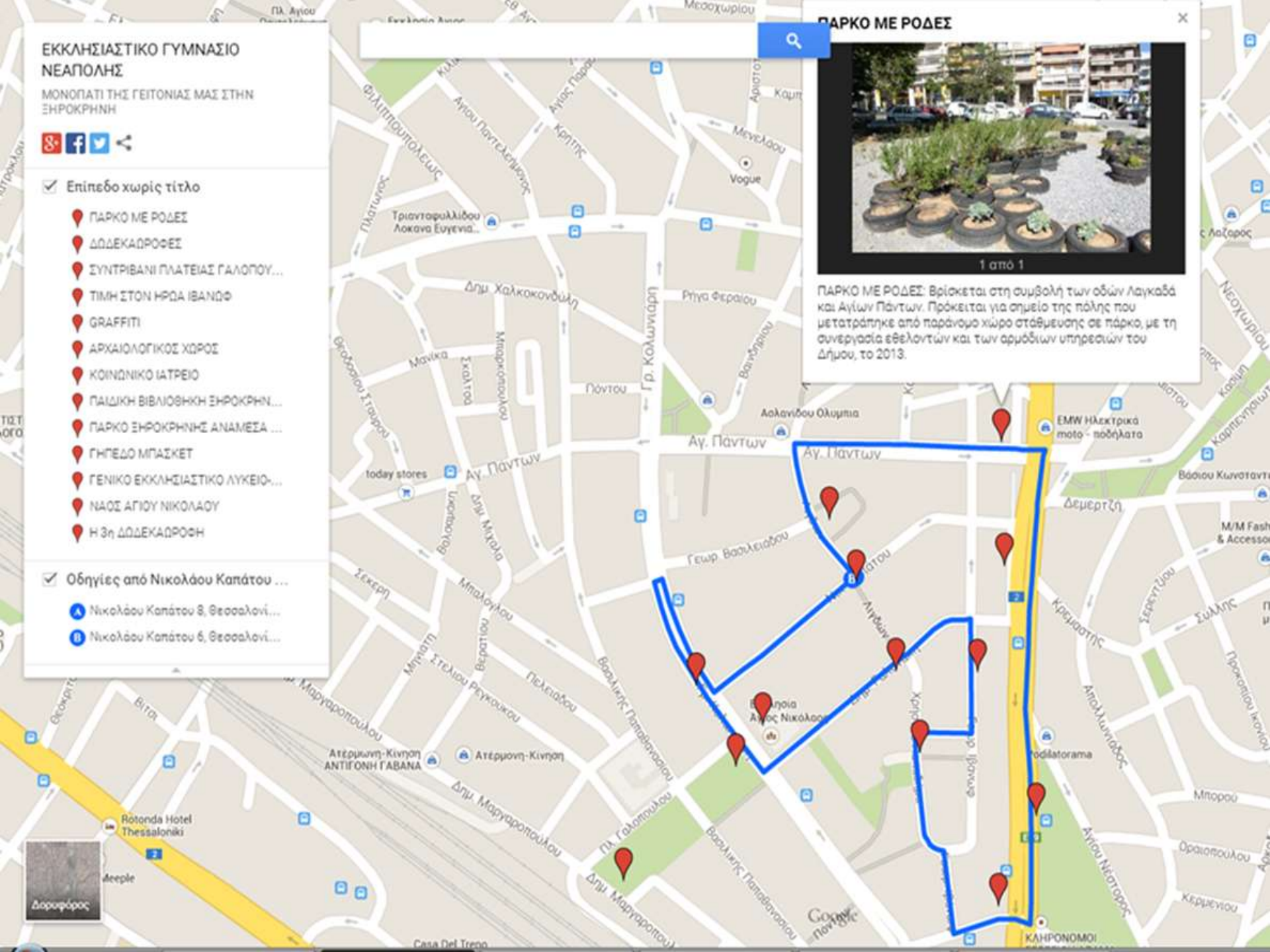
- Α Νικολάου Καπάτου 8, Θεσσαλονί...
- Β Νικολάου Καπάτου 6, Θεσσαλονί...

ΠΑΡΚΟ ΜΕ ΡΟΔΕΣ

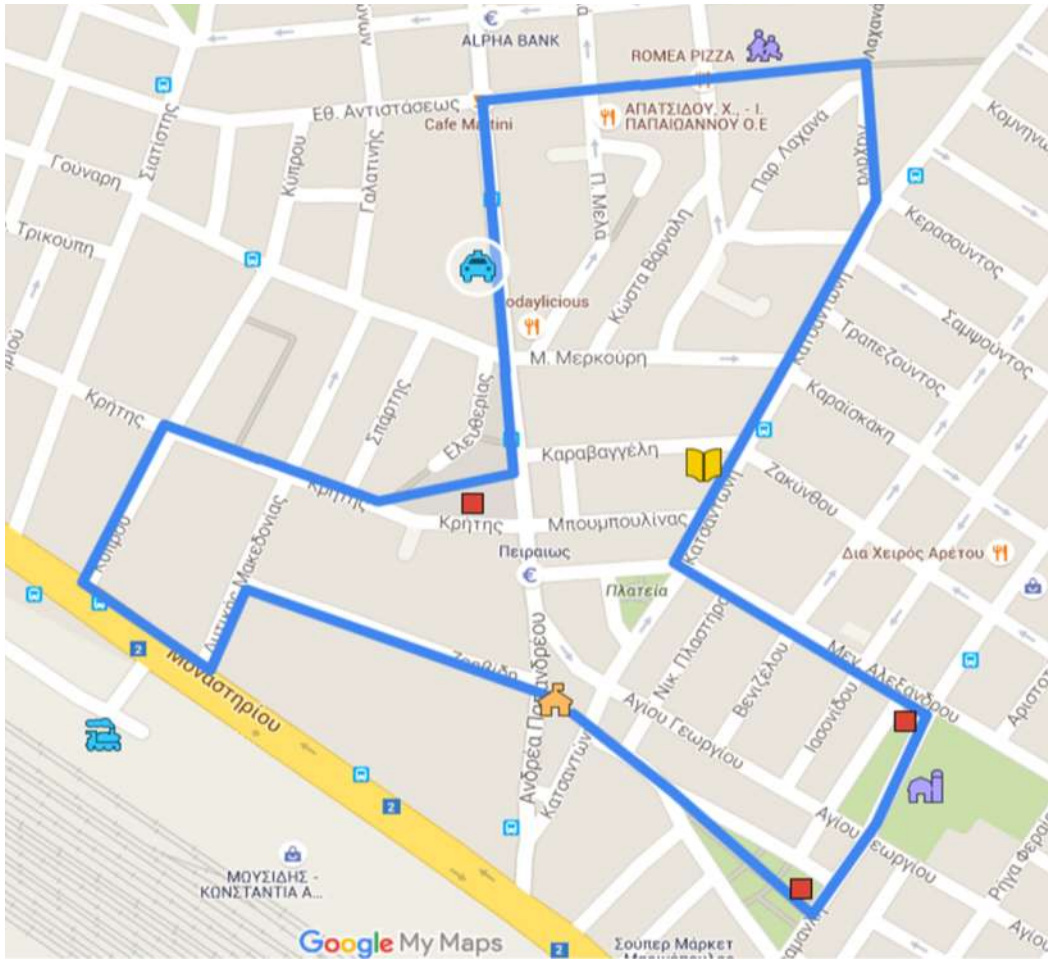

1 από 1

ΠΑΡΚΟ ΜΕ ΡΟΔΕΣ: Βρίσκεται στη συμβολή των οδών Λαγκαδά και Αγίων Πάντων. Πρόκειται για σημείο της πόλης που μετατράπηκε από παράνομο χώρο στάθμευσης σε πάρκο, με τη συνεργασία εθελοντών και των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου, το 2013.

Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου. Το Ελευθέριο

Η αξιοποίηση του μονοπατιού

- Πρόγραμμα Π.Ε. σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς
- Πρόγραμμα Π.Ε. με μικρότερη διάρκεια
- Ξενάγηση σε ... σχολείο – μαθητές, γονείς, δημοτικούς συμβούλους κ.α.
- Ένταξη σε μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος (πχ τοπική ιστορία)
- Ένταξη στο δίκτυο βιώσιμη πόλη

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΣΕΚΠΕ ENGLISH

ΑΡΧΗ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ **ΕΚΔΟΣΕΙΣ** ΝΕΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟΥ «ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ»

Στο χώρο αυτό είναι αναρτημένο το εκπαιδευτικό υλικό που έχει παραχθεί από το ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού & Ε
το οποίο περιλαμβάνει δραστηριότητες που προτείνουμε να υλοποιηθούν από τις σχολικές ομάδες στο πλαίσιο του

Οι δραστηριότητες διαρθρώνονται σε τέσσερις φάσεις. Σε κάθε φάση επιθυμούμε όλες οι σχολικές ομάδες να υλοπ
τουλάχιστον την **κοινή βασική δραστηριότητα**, να την αναρτήσουν στη διαδικτυακή πλατφόρμα επικοινωνίας edn
σχαλιάσουν τις αναρτήσεις των άλλων ομάδων. Οι υπόλοιπες προτεινόμενες δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν
πληρέστερη προσέγγιση του αντικειμένου της κάθε φάσης.

Επιπλέον περιλαμβάνονται κείμενα θεωρητικής υποστήριξης, οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς, παιδαγωγικές προ
λειτουργία της ομάδας, το ξεκίνημα της, τις διαδικασίες, το ρόλο του εκπαιδευτικού-εμπυχωτή, καθώς και πολλοί α
τους οποίους μπορείτε να αντλήσετε επιπλέον πληροφορίες και ιδέες για την υλοποίηση του προγράμματός σας.

Οι φάσεις του δικτύου

A⁺ Φάση: Εμείς και η γειτονιά μας!

Η **εισαγωγή** στο αστικό οικοσύστημα της πόλης με πρώτο επίπεδο τη γειτονιά. Σύνδεση των ήδη υπάρχουσών γν
εμπειριών των παιδιών με τις γνώσεις που θα ανακαλύψουν μέσα από δραστηριότητες που θα συνδέουν το παρελ
με το παρόν της αλλά και με τις πρώτες παρατηρήσεις τους για το παρόν.

B⁺ Φάση: Γνωρίζουμε την πόλη μας

Η **καταγραφή** της ζωντανής, σύγχρονης πραγματικότητας της πόλης μέσα από ένα εκπαιδευτικό μονοπάτι το οπο
σχεδιαστεί περιλαμβάνοντας την γειτονιά ή μια σημαντική περιοχή της. Λειτουργούμε ως παρατηρητές της πόλης μ
παρατηρούμε, καταγράφουμε, θέτουμε ερωτήματα, πληροφορούμαστε, συζητούμε και διατυπώνουμε μια πρώτη ε
πραγματικότητα της πόλης μας. Όλα αυτά τα αποτυπώνουμε σε ένα μονοπάτι που μπορεί να είναι έντυπο αλλά και ηλεκτρονικό.

Δραστηριότητα 1: Η γειτονιά μας!

Αξιοποιήστε τις αισθήσεις, τις σκέψεις και τα συναισθήματά σας, για να αποτυπώσετε την πραγματικότητα που συναντάτε καθημερινά στη γειτονιά σας. Τα ερωτήματα που ακολουθούν μπορεί να σας βοηθήσουν:

- Ποια διαδρομή ακολουθώ, για να πάω από το σπίτι στο σχολείο;
- Τι βλέπω στη διάρκεια αυτής της διαδρομής;
- Ποιες σκέψεις μου έρχονται συνήθως στο νου;
- Πού περνάω τον ελεύθερο χρόνο μου έξω από το σπίτι;
- Πού παίζω ή συναντώ τους φίλους μου;
- Πώς αισθάνομαι, καθώς περπατώ στη γειτονιά μου;
- Τι μου αρέσει και τι δε μου αρέσει στη γειτονιά μου;

Προσπαθήστε στη συνέχεια όλα αυτά να τα αποτυπώσετε σε ένα σκαρίφημα, ένα σχέδιο για τη γειτονιά σας, με τη συμμετοχή όλων των παιδιών της ομάδας. Αυτό σημαίνει πως στο σχέδιό σας θα τοποθετηθούν το σχολείο σας, τα σπίτια των παιδιών της ομάδας σας, οι δρόμοι, το πάρκο, ότι άλλο νομίζετε πως πρέπει να συμπεριλάβετε. Μην ξεχάσετε να αποτυπώσετε και τους εαυτούς σας και τα συναισθήματα, παρατηρήσεις, σκέψεις που κάνετε καθημερινά, όταν περπατάτε στη γειτονιά!

Πώς θα παρουσιάσετε την εργασία σας

Η εργασία σας, μπορεί να μοιάζει με ένα σκαρίφημα, ένα σχέδιο σε ένα μεγάλο χαρτόνι, ή ένα κολλάζ εικόνων με πληροφορίες, σκέψεις και συναισθήματα.

Αφιερώστε λίγο χρόνο, για να συζητήσετε πώς συνεργαστήκατε και τι αποκομίσατε από αυτή τη δραστηριότητα!

Μπορείτε να αναρτήσετε την εργασία σας στη διαδικτυακή πλατφόρμα επικοινωνίας [Edmodo](#).

Δραστηριότητα 2: Βρέχει λέξεις!

Κοινή δραστηριότητα

α. Πέντε + Πέντε λέξεις για τη γειτονιά μου

Εργασία ατομική ή σε μικρές υποομάδες (2-3 ατόμων)

1. Καταγράψτε τις λέξεις που σας έρχονται στο νου, όταν σκέφτεστε τη γειτονιά σας. Συζητήστε και διαλέξτε τις πέντε πιο σημαντικές.

2. Μπορείτε να τις εντάξετε κάθε μια από τις 5 λέξεις σε μια από τις επόμενες κατηγορίες:

ΦΥΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3. Καταγράψτε τα συναισθήματα που σας έρχονται στο νου, όταν σκέφτεστε τη γειτονιά σας. Συζητήστε και διαλέξτε τα πέντε πιο σημαντικά.

4. Συνθέστε μια μικρή πρόταση ή παράγραφο με αυτές τις 5+5 λέξεις.

Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ

η πόλη ως πεδίο εκπαίδευσης για την αειφορία

Συμμετέχουν

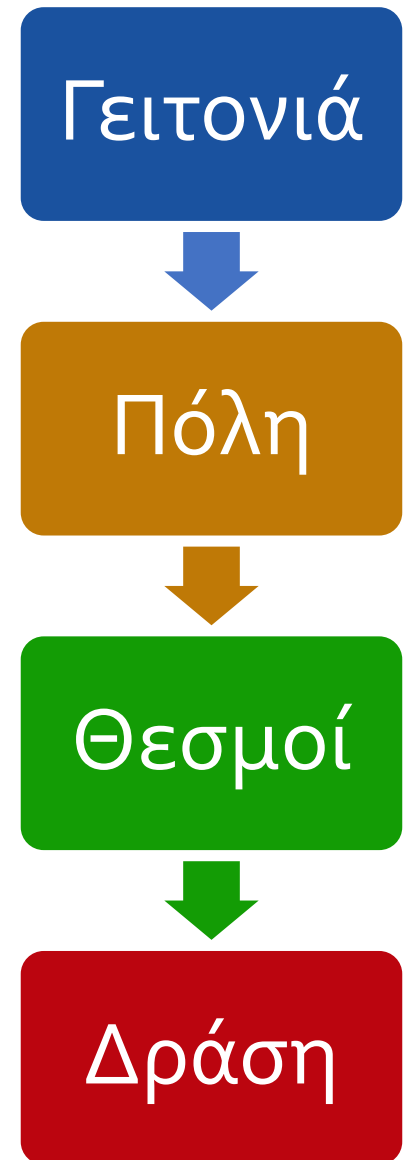
90 Σχολεία

38 Υπεύθυνοι

18 ΚΠΕ

Δομή Δικτύου

- Πορεία μέσα από 4 φάσεις
- Μια κοινή βασική δραστηριότητα σε κάθε φάση
- Συμπληρωματικές προτεινόμενες δραστηριότητες
- Χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας Edmodo για ανάρτηση και σχολιασμό - αλληλεπίδραση
- Αξιοποίηση ΤΠΕ για παρουσίαση εργασιών των ομάδων
- Μαθητικό συνέδριο

Εμείς και η γειτονιά μας

Α' ΦΑΣΗ

Η γειτονιά
μας

**Βρέχει
λέξεις!**

Μια
ιστορία θα
σας πω...

Ανάγνωση
τοπίου
από ψηλά!

Ανάγνωση
τοπίου
από πολύ
ψηλά!!!!

Σεπτέμβριος - Οκτώβριος - Νοέμβριος

Γνωρίζουμε την πόλη μας

Β' ΦΑΣΗ

Δημιουργ
ούμε το
μονοπάτι
της πόλης
μας

Το
παρελθόν
μας
καλεί...

Αναζητού
με
στοιχεία
στον...
αέρα

Μαθαίνου
με τη
γνώμη
των
άλλων!

Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος - Ιανουάριος

Γιατί έτσι και όχι αλλιώς;

Γ' ΦΑΣΗ

Κυκλοφο-
ριακός
σχεδιασμός

Ένα ταξίδι
σε άλλες
πόλεις

Διαλέγω
την πόλη
μου

Η πόλη μου
και οι
θεσμοί

Μια
επίσκεψη
στο
Δημαρχείο

Ψάχνοντας
τον ενεργό
πολίτη

Ιανουάριος - Φεβρουάριος

Ώρα για δράση!

Δ' ΦΑΣΗ

Ξεναγοί στην
πόλη μας!

Υπερασπιζόμ
αστε τα
δικαιώματά
μας

Ανάψτε το
πράσινο φως
στην ιδέα σας

Δώστε φτερά
στις ιδέες σας

Διαδικτυακός
... ενεργός
πολίτης!

Πίσω από τα
ζητήματα...
οράματα και
αξίες

**Σχεδιάζουμε
και
υλοποιούμε
τη δράση μας**

Ενεργός
πολίτης στη
γειτονιά μου

Φεβρουάριος - Μάρτιος - Απρίλιος - Μάιος

Ευχαριστούμε για την
προσοχή και τη
συμμετοχή σας!